

Sygn. akt I Ns 818/15

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu I Wydział Cywilny w składzie :

Przewodnicząca : Sędzia SR Małgorzata Nowak

Protokolant : sekr. sąd. Sylwia Domańska

rozpoznaniu w dniu 25 maja 2016 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z wniosku Skarbu Państwa – Starosty (...) w Z.

z udziałem M. W., A. W. (1), I. W., K. K. (1) i P. K. (1)

o stwierdzenie praw własności przez zasiedzenie

na skutek skargi M. W. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Powiatowego w Ł. dla powiatu (...) z dnia 29 kwietnia 1958 roku w sprawie Ns 54/58

p o s t a n a w i a :

1. oddalić skargę;
2. zasądzić od M. W. na rzecz Skarbu Państwa – Starosty (...) kwotę 3.600 złotych (trzy tysiące sześćset) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa advokackiego.

Sygn. akt I Ns 818/15

UZASADNIENIE

Dnia 18 maja 2015 r. (z datą nadania 15 maja 2015 roku) M. W. wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 54/58 zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Powiatowego w Ł. z dnia 29 kwietnia 1958 r. o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie. Skarżący wniósł o uchylenie przedmiotowego postanowienia i oddalenie wniosku Skarbu Państwa o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości. W uzasadnieniu wniosku skarżący podał, że ówczesnym właścicielem nieruchomości był M. S., dla którego w toku postępowania Sąd ustanowił kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu . Nie podjęto próby ustalenia adresu zamieszkania uczestnika, zaś w aktach sprawy brak jest postanowienia o ogłoszeniu o ustanowieniu kuratora oraz dowodu doręczenia kuratorowi odpisu wniosku. Ustanowiony kurator nie podjął próby ustalenia miejsca pobytu M. S.. M. S. był natomiast znany racjonalizatorem zarówno przed jak i po II wojnie światowej, wobec czego możliwym było ustalenie jego miejsca pobytu. Po zakończeniu wojny M. S. nie podjął prób odzyskania nieruchomości, gdyż mógł obawiać się, że narazi go to na represje. W 1954 r. został bowiem aresztowany, a następnie zwolniony z aresztu, co jednakże odbiło się na jego zdrowiu psychicznym.

(skarga – k. 2-3v)

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa – Starosta (...) wniósł o odrzucenie skargi jako wniesionej po upływie 3-miesięcznego terminu do jej wniesienia ewentualnie o oddalenie skargi w całości oraz zasądzenie od skarżącego na rzecz Skarbu Państwa – Starosty (...) kosztów postępowania.

(odpowiedź na skargę – k. 31-34)

Uczestnicy K. K. (1) i P. K. (1) przyłączyli się do skargi.

(protokół rozprawy – k. 40v)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 marca 1935 r. M. S. nabył od E. R. vel R. nieruchomość położoną we wsi U. oznaczoną numerem 2 numer hipoteczny pierwszy powiatu (...) rep. hip.(...)o pow. 5758 m².

(kopia aktu notarialnego – k. 4)

M. S. pracował jako chemik również na kierowniczych stanowiskach. Opracowywał projekty racjonalizatorskie.

(bezsporne, nadto kopia zaświadczenia – k. 6, świadectwa – k. 7, legitymacji – k. 8)

W 1951 r. zamieszkał w G..

(bezsporne)

Wnioskiem z dnia 26 kwietnia 1954 r. M. S. zwrócił się do (...) Hipotecznego Oddziału Ksiąg Publicznych w Ł. z prośbą o nadesłanie wyciągu z aktu nabycia przez ob. R. placu zalesionego w G. rep. (...) lub (...) roku 1934-1935. W odpowiedzi Sąd Powiatowy w Ł. wskazał, iż ob. R. nie figuruje w wykazie hipotecznym ani F. G. rep. hip. (...) ani L. G. rep. hip. (...). Sąd poinformował M. S., iż powinien osobiście zwrócić się do Wydziału Ksiąg Wieczystych w Ł. na ul. (...) i podać nazwisko notariusza przed którym został sporządzony akt nabycia działki leśnej.

(kopia podania – k. 10, kopia odpowiedzi – k. 10v)

W maju 1954 r. M. S. został aresztowany. W więzieniu przebywał ok. roku. Po opuszczeniu więzienia, zaczął chorować psychicznie.

(zeznania M. W. – k. 107v, zeznania K. K. (2) – k. 107v, zeznania świadka P. K. (2) – k. 108)

M. S. był hospitalizowany w Szpitalu dla Nerwowo i Psychiczne (...) w R. w następujących okresach: od 9 grudnia 1954 r. do 3 października 1955 r. oraz od 18 stycznia 1956 r. do 18 maja 1956 r. z rozpoznaniem P. reactiva.

(pismo ze szpitala – k. 75)

Wnioskiem z dnia 25 stycznia 1958 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ł. wystąpiło z wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości opuszczonej w związku z wojną rozpoczętą w dniu 1 września 1939 r. co do nieruchomości należącej do M. S. w trybie art. 34 dekretu o majątkach o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w G. wskazało, iż M. S. nie zamieszkuje na tutejszym terenie i miejsce zamieszkania nie jest znane wskazanemu Prezydium. Sprawie została nadana sygnatura I Ns 54/58. Postanowieniem z dnia 27 marca 1958 r. Sąd Powiatowy w Ł. dla powiatu (...) ustanowił dla nieznanego z miejsca pobytu M. S. kuratora w osobie I. K. pracownika Sądu Powiatowego

w Ł.. Postanowienie zostało wywieszane na tablicy ogłoszeń Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w dniu 10 kwietnia 1958 r. Na posiedzeniu w dniu 29 kwietnia 1958 r. kurator nie oponował co do wniosku. Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 1958 r. Sąd Powiatowy w Ł. dla powiatu (...) stwierdził, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie prawo własności działki gruntu o powierzchni 5758 m² położonej w U. gminie G. nr (...) oznaczonej w księgach wieczystych Sądu Powiatowego dla m. Łodzi

nr rep. H.. (...) wraz z budynkami. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Powiatowy wskazał, że nieruchomość od 1945 r. jako mienie opuszczone znajduje się pod zarządem Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w G., wobec czego na podstawie art. 34 dekretu o majątkach opuszczonych i poniemieckich orzekł jak w sentencji.

(załączone akta sprawy I Ns 54/58)

M. S. od dnia 2 sierpnia 1951 r. do 21 maja 1952 r. zameldowany był na pobyt stały w G.. Od dnia 21 maja 1952 r. do 15 października 1959 r. zameldowany był na ul. (...).

(kopia zaświadczenia Prezydenta Miasta G. – k. 61)

Spadek po M. S. nabyli żona A. S. i siostrzeniec W. K. po 1/2 części każde z nich.

(kopia postanowienia Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 23 kwietnia 1979 r. I Ns 127/79 – k. 18v)

Spadek po W. K. zmarłym 12 lipca 1999 r. nabyli żona A. K. i synowie P. K. (1) i K. K. (1) w częściach równych po 1/3 każdy z nich.

(kopia postanowienia z dnia 15 listopada 1999 r. II Ns 1335/99 – k. 11v)

Spadek po A. K. zmarłej 9 września 2008 r. nabyli synowie P. K. (1) i K. K. (1) po 1/2 części każdy z nich.

(kopia postanowienia z dnia 16 lutego 2009 r. I Ns 971/08 – k. 11)

Spadek po A. S. zmarłej w dniu 2 sierpnia 1907 r. nabył w całości syn A. W. (2).

(kopia aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przed notariuszem D. K. (1) w W. rep. A nr (...) – k. 16-17)

Spadek po A. W. (2) zmarłym 22 kwietnia 1930 r. nabyli żona A. W. (1) w 1/4 części, córka I. W. w 1/4 części, M. W. w 1/4 części oraz K. W. w 1/4 części.

(kopia aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przed notariuszem D. K. (1) w W. rep. A nr (...) – k. 14-15)

Spadek po K. W. zmarłym 1 lipca 1955 r. nabyli matka A. W. (1) w 1/2 części, siostra I. W. oraz brat M. W. po 1/4 części.

(kopia aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariuszem w W. D. K. (2) rep. A nr (...) – k. 12-13)

K. K. (1) otrzymał odpis postanowienia w sprawie I Ns 54/58 w dniu 4 czerwca 2014 r.

(załączone akta sprawy I Ns 54/58)

W dniu 27 lutego 2015 r. pełnomocnik skarżącego zapoznał się z aktami sprawy I Ns 54/58.

(załączone akta sprawy I Ns 54/58)

Nieruchomość będąca przedmiotem postępowania została podzielona na 6 działek o numerach ew.: (...) Działki te zostały nabyte przez obecnych właścicieli od Skarbu Państwa. Działka numer (...) stanowi drogę wewnętrzną.

(bezsporne, nadto kopia postanowienia – k. 63, kopia mapy – k. 62, poświadczone za zgodność z oryginałem kopie aktów notarialnych – k. 85-100, wypisy z rejestru gruntów – k. 79-84)

Przedmiotowy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych dowodów, które uznał za wiarygodne. Sąd pominął dokumenty z k. 69-72 jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia, gdyż nie dotyczą przedmiotowej nieruchomości. Sąd pominął druk zatytułowany (...) z k. 9, gdyż nie zawiera podpisu.

Sąd zważył, co następuje:

Skargę należało oddalić.

Stosownie do art. 524 § 1 k.p.c., uczestnik postępowania może żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, jednakże wznowienie postępowania nie jest dopuszczalne, jeżeli postanowienie kończące postępowanie może być zmienione lub uchylone. Zgodnie z art. 524 § 2 k.p.c., zainteresowany, który nie był uczestnikiem postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, może żądać wznowienia postępowania, jeżeli postanowienie to narusza jego prawa. W takim wypadku stosuje się przepisy

o wznowieniu postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania. Zgodnie z art. 401 pkt 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Stosownie do art. 407 § 1 k.c., termin do wniesienia skargi wynosi 3 miesiące od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Jak podkreśla się w orzecznictwie, dla początku biegu trzymiesięcznego terminu do wznowienia postępowania ma znaczenie dzień, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia i mogła ocenić, czy nowa okoliczność może wpłynąć na wynik sprawy. Niezdawanie sobie sprawy przez stronę, że ujawniona okoliczność stanowi podstawę wznowienia postępowania nie ma natomiast znaczenia dla początku biegu trzymiesięcznego terminu do złożenia skargi. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015 r. V CZ 45/15, Lex nr 1797981, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2015 r. II CZ 95/14, Lex nr 95/14).

W niniejszej sprawie sąd uznał, że skarga została wniesiona w terminie, gdyż dopiero od dnia zapoznania się przez pełnomocnika skarżącego z aktami sprawy I Ns 54/58, co nastąpiło w dniu 27 lutego 2015 r., możliwa była ocena podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania. Z samego postanowienia o stwierdzeniu zasiedzenia nie wynikało bowiem, czy M. S. był prawidłowo powiadomiony i reprezentowany w postępowaniu I Ns 45/58. Skarga została przy tym wniesiona na ustawowej podstawie wznowienia.

Postępowanie w sprawie należało wznowić. Jak wynika z akt sprawy I Ns 54/58, wnioskodawca jak i Sąd nie podjęli należytych starań zmierzających do ustalenia miejsca pobytu właściciela nieruchomości. Wnioskodawca, składając wniosek o ustanowienie kuratora, nie wykazał, aby M. S. był nieznan z miejsca pobytu stosownie do przepisów art. 153 Kodeksu postępowania cywilnego z 29 listopada 1930 r. (Dz. U. z 1950 r. nr 43 poz. 394). Informacja od Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w G., zgodnie z którą, M. S. nie zamieszkuje na terenie G.

i miejsce zamieszkania nie jest znane wskazanemu Prezydium, nie jest wystarczającą przesłanką dla stwierdzenia, że miejsce pobytu uczestnika jest nieznanne. Również Sąd, działając z urzędu w postępowaniu niespornym, nie podjął czynności zmierzających do ustalenia, czy miejsce pobytu uczestnika M. S. jest nieznanne stosownie do art. 13 § 2 dekretu z dnia 18 lipca 1945 r. Kodeks postępowania niespornego (Dz. U. z 1945 r. nr 27 poz. 169). Z akt sprawy I Ns 45/58 nie wynika również, aby kurator podjął jakiegokolwiek czynności zmierzające do ustalenia miejsca pobytu M. S.. W okresie od sierpnia 1951 r. do października 1959 r. M. S. był natomiast zameldowany na pobyt stały w G..

Postępowanie należało zatem wznowić, co jednakże nie skutkowało zmianą rozstrzygnięcia w przedmiocie stwierdzenia zasiedzenia nieruchomości. Skarga podlegała bowiem oddaleniu, jako bezzasadna.

Zgodnie z art. 34 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. nr 13 poz. 87) Skarb Państwa i związki samorządu terytorialnego nabywają przez przedawnienie (zasiedzenie) tytuł własności majątków opuszczonych:

a) co do nieruchomości z upływem lat 10,

b) co do ruchomości z upływem lat 5, licząc w obu przypadkach od końca roku kalendarzowego, w którym wojna została ukończona.

Jak wskazuje się w orzecznictwie, nabycie własności w trybie art. 34 dekretu jest następstwem tzw. "przemilczenia", które polega na nabyciu własności ex lege na skutek tego, że uprawniony nie wykonuje swojego prawa przez jednoznacznie określony czas. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r. I CSK 85/14, Lex nr 1677789, wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r. II CK 235/05, Lex nr 369451, uchwała Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 24 maja 1956 r., I CO 9/56, OSN 1957, Nr 1, poz. 1).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyroku z 22 listopada 2005 r., dla przerwy biegu terminu z art. 34 miałyby znaczenie fakt uzyskania w drodze czynności faktycznych, posiadania nieruchomości opuszczonej przez właściciela, zanim upłynął 10-letni termin określony w art. 34. Z istoty przemilczenia wynika, że w takim wypadku skutki rozpoczętego przemilczenia ulegały unicestwieniu, nabycie bowiem przez przemilczenie nie mogło wchodzić w rachubę wówczas, gdy właściciel dał wyraz woli odzyskania swojego prawa i wolę tę zrealizował, wchodząc w posiadanie przedmiotu swojej własności, chociażby w drodze jednostronnego zawładnięcia nim. Dla przerwania biegu przedawnienia wola odzyskania nieruchomości mogła być ze skutkiem przerwania tego terminu uzewnętrzniona zarówno przez złożenie wniosku o przywrócenie posiadania w trybie art. 19 i 20 dekretu, jak i przez skierowanie zwykłego żądania o wydanie nieruchomości do organu powołanego z mocy obowiązujących przepisów do ogólnego zarządu nieruchomościami opuszczonymi. Z powyższego wynika, że dla przerwania biegu przemilczenia niezbędne było podjęcie przez właściciela czynności zmierzających bezpośrednio do odzyskania posiadania.

W niniejszej sprawie M. S. miał możliwość podjęcia działań przerywających bieg terminu określonego w art. 34 dekretu, czego nie uczynił. Bez wątplenia za czynność taką nie można uznać zwrócenia się przez M. S. do sądu wieczystoksięgowego o nadesłanie odpisu aktu notarialnego. Fakt, że w 1954 r. M. S. został aresztowany, nie może również sanować jego beczynności w kwestii odzyskania nieruchomości przez okres 9 lat od początku biegu terminu z art. 34 dekretu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 2 kpc zasądzając na rzecz pozwanego 3.600 zł wynagrodzenia pełnomocnika (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. 2013 r., poz. 490).

W tym stanie faktycznym należało orzec jak w sentencji.